

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
De Chef Defensiestaf
De Secretaris-Generaal

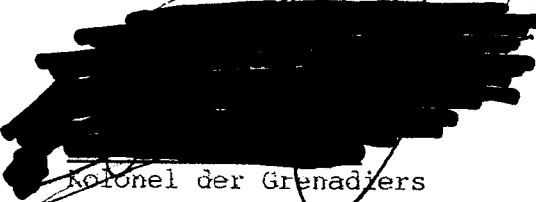
i.a.a. PCDS
SCOCIS
HOZ
DAB
HCZ

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/4438	16 november 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 86/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

86/92

(Afgesloten 161200 NOV 1992)

Bosnië-Herzegovina

Er is geen sprake meer van dat het bestand dat afgelopen donderdag van kracht werd, gerespecteerd wordt. Zowel de Bosnische regering als VN-functionarissen hebben gesteld dat de verantwoordelijkheid voor de schendingen vooral aan Servische zijde ligt. In Sarajevo en omgeving, waar de strijd enkele dagen geluwd was, is inmiddels weer sprake van zware Servische artilleriebeschietingen. Ook bij Srebrenica in het oosten van de republiek, bij Gradacac en Brcko in het noorden en Olovo in centraal-Bosnië was sprake van Servische offensieve acties. Anderzijds zouden Bosnische eenheden (Kroaten en Moslims) beschietingen hebben uitgevoerd op Servische stellingen bij Doboj en blijft er sprake van Kroatische militaire initiatieven in Herzegovina, in het zuidoosten van de republiek.

Volgens persmeldingen heeft de bevelhebber van de Servische strijdkrachten in Bosnië-Herzegovina, (de voormalige JNA-)generaal Mladic, in overleg met de UNPROFOR-bevelhebber in Sarajevo, Morillon, ingestemd met de stationering van VN-waarnemers in twee plaatsen aan de grens tussen Bosnië-Herzegovina en Kroatië. Zij moeten toezicht houden op het verkeer vanuit Kroatië ten behoeve van UNPROFOR; er bestaat naar alle waarschijnlijkheid geen direct verband met het bovenvermelde bestand en de meldingen van Servische bestandsschendingen.

De Bosnische minister van Buitenlandse Zaken Silajdzic (Moslim) heeft het afgelopen weekeinde een bezoek gebracht aan Duitsland, dat met Bosnië-Herzegovina diplomatieke betrekkingen heeft aangeknoopt. Bij die gelegenheid pleitte hij nogmaals voor opheffing van het wapenembargo tegen Bosnië-Herzegovina. Silajdzic onderstreepte dat door dit embargo het overwicht van de Serviërs in (zware) wapens wordt bestendigd. Ook pleitte Silajdzic voor de vestiging van "veilige plaatsen" onder VN-toezicht voor vluchtelingen. De Duitse regering onderstreepte het standpunt van de EG dat Bosnië niet mag worden opgedeeld en dat met geweld opgelegde grenzen niet zullen worden erkend.

De Servische leider Karadzic heeft Servië en Montenegro opgeroepen zich aan te sluiten bij de strijd van de Serviërs in Herzegovina. Daarbij heeft zeker een rol gespeeld dat reguliere Kroatische eenheden recentelijk in dat deel van de republiek militaire successen hebben geboekt. Vermoedelijk houdt de oproep van Karadzic mede verband met uitlatingen van de "Joegoslavische" president Cosic, die vorige week dreigde met een interventie van de JNA in Herzegovina, tenzij Kroatië zijn offensief aldaar zou staken. Zoals gemeld beoogde Cosic met zijn uitspraken met name de politieke druk op Kroatië te intensiveren. Karadzic hoopt echter waarschijnlijk door een appèl aan het Servische nationalisme daadwerkelijk een "Joegoslavische" interventie dichterbij te brengen.

Bosnische Serviërs hebben enkele honderden Moslims vrijgelaten uit het gevangenkamp Manjaca bij Banja Luka, waar naar verluidt zware schendingen van de mensenrechten plaatsvinden. Volgens de Serviërs bevinden zich in het kamp uitsluitend krijgsgevangenen, maar het vermoeden bestaat dat een (mogelijk groot) aantal gevangenen burgers zijn. De betroffenen personen zijn vrijgelaten

op voorwaarde dat zij door westerse landen worden opgenomen. In de praktijk wordt door deze voorwaarde de etnische zuivering van de door Serviërs beheerste gebieden in Bosnië-Herzegovina bevorderd.

De afgelopen dagen is door het Rode Kruis weer een aantal vluchtelingen uit Sarajevo geëvacueerd. De Moslims en Kroaten onder hen worden overgebracht naar Kroatië, dat stelt geen vluchtelingen meer te kunnen opnemen maar wel heeft ingestemd met een tijdelijk verblijf in het land. De Serviërs zijn vertrokken naar de Servische hoofdstad Belgrado. De betrokken konvoien werden begeleid door VN-voertuigen. Vorige week weigerde de VN nog deze konvoien te beschermen, omdat de evacuatie bijdraagt aan de verandering van de etnische samenstelling van de bevolking. Humanitaire overwegingen hebben waarschijnlijk bij deze koerswijziging van de VN een hoofdrol gespeeld.

Internationale vredesinspanningen

De internationale bemiddelaars, Vance en Owen, hebben gesteld dat zij een militaire interventie niet uitsluiten als "laatste redmiddel" om het conflict in Bosnië-Herzegovina te beëindigen. Zij onderstreepten echter dat de beslissing hiertoe niet eenvoudig is en zware consequenties zou hebben. Impliciet geven zij hiermee aan dat zij van hun huidige politieke bemiddeling nog maar weinig resultaat verwachten.

Kosovo/Albanië

Er zijn aanwijzingen dat de JNA zijn sterkte en paraatheid in en rond de voormalige autonome provincie Kosovo de afgelopen maanden geleidelijk heeft vergroot. In Kosovo zouden nu ruim 10.000 JNA-militairen aanwezig zijn, tegen 8.000 in juni j.l. Bovendien zijn er in zuid-Servië nog eens meer dan 10.000 man beschikbaar. De meeste van hen zouden op zeer korte termijn inzetbaar zijn. Vermoedelijk houdt deze opbouw verband met het feit dat de militair-politieke leiding in toenemende mate rekening houdt met een escalatie van verzet van de Albanese meerderheid tegen de Servische repressie in Kosovo.

Gezien de nauwe banden van de bevolking van Kosovo met die van Albanië, moet worden aangenomen dat de JNA ervan uitgaat dat bij een dergelijk conflict ook de Albanese strijdkrachten betrokken zouden kunnen raken. Bij de Albanese eenheden in het grensgebied is sprake van een verhoogde paraatheid. Zij zijn echter in militair opzicht duidelijk de mindere van de JNA.

Macedonië

De Macedonische premier Gligorov heeft voor zijn land een aanvraag ingediend voor het lidmaatschap van de VN. Tevens heeft hij de SG van de VN verzocht om de legering van een VN-vredesmacht in zijn republiek. Vermoedelijk hangt dit verzoek samen met de spanningen tussen etnische Macedoniërs en de Albanese minderheid in het westen, alsmede met de bezorgdheid direkt betrokken te raken bij eventuele gevechten in en rond Kosovo.

Overigens kent Macedonië niet alleen etnische spanningen, maar is er ook sprake van een economische crisis. De Macedonische minister van Ontwikkeling Todorova heeft verklaard dat het land momenteel, een jaar nadat het zijn onafhankelijkheid heeft uitgeroepen, een werkeloosheid kent van 173.000 (op een bevolking van ±2 miljoen). Het inkomen per hoofd van de bevolking zou zijn gedaald tot het niveau van 1962, toen het ongeveer 70 US dollar bedroeg. De industriële productie, die binnen de oude Joegoslavische federatie reeds zeer gering was, is het afgelopen jaar met 30% gedaald. Todorova stelde dat de inflatie op jaarbasis eind 1992 vermoedelijk 2500% zal bedragen. Zij stelde dat de problemen met Griekenland met betrekking tot diplomatieke erkenning, en de interna-

tionale sancties tegen Servië voor Macedonië reeds aanzienlijke economische verliezen hebben veroorzaakt.

Een aantal Balkanstaten (Griekenland, Bulgarije, Servië en Albanië) heeft op initiatief van Griekenland een verklaring uitgegeven waarin de grenzen van het voormalige Joegoslavië onschendbaar worden genoemd. Het Griekse voorstel is mogelijk bedoeld om de beschuldiging van Macedonië te weerleggen dat het grondgebied van die republiek wordt bedreigd door haar buurlanden, met name Griekenland. Van Macedonische zijde werd gesuggereerd dat het Griekse verzet tegen erkenning van de voormalige Joegoslavische republiek onder de naam Macedonië verband hield met toekomstige Griekse aanspraken op het gebied.

Bij een recente ontmoeting tussen de politieke leiders van Groot-Brittannië en Duitsland is een voorstel ter sprake gekomen dat de impasse met betrekking tot de naamgeving van Macedonië moet doorbreken. Het Macedonische parlement zou worden gevraagd de passage in de huidige Grondwet, dat de republiek geen territoriale aanspraken op andere landen heeft, nog eens te bekrachtigen. Daarmee zou het Griekse argument dat de naam "Macedonië" een aanspraak op het gelijknamige gebied in noord-Griekenland inhoudt, nogmaals worden weerlegd. In ruil zou Griekenland instemmen met erkenning van Macedonië onder de naam "Macedonische republiek". Het is twijfelachtig of met name de Griekse regering zal kunnen instemmen met dit voorstel.

Conclusie/vooruitzicht

De gevechten in Bosnië-Herzegovina zijn weer opgelaaid. Ook de internationale bemiddelaars Vance en Owen hebben aangegeven dat de kans op succes voor politieke bemiddeling steeds kleiner wordt.

De Servische leider Karadzic heeft Servië en Montenegro opgeroepen zich aan te sluiten bij de strijd van de Serviërs in Herzegovina. Daarbij heeft zeker een rol gespeeld dat reguliere Kroatische eenheden recentelijk in dat deel van de republiek militaire successen hebben geboekt.

Er zijn aanwijzingen dat de JNA zich voorbereidt op een mogelijke escalatie van het Albanese verzet in Kosovo, mede in het licht van de eventuele betrokkenheid van Albanië zelf bij een dergelijk conflict.

Binnen de EG zijn voorstellen gedaan om de impasse met betrekking tot de diplomatieke erkenning van Macedonië te doorbreken. Vermoedelijk is het doel daarvan de voorwaarden te scheppen voor een vermindering van de etnische en economische spanningen in deze republiek. Het is echter twijfelachtig of de Macedonische en de Griekse regering zullen instemmen met een compromis over deze kwestie.